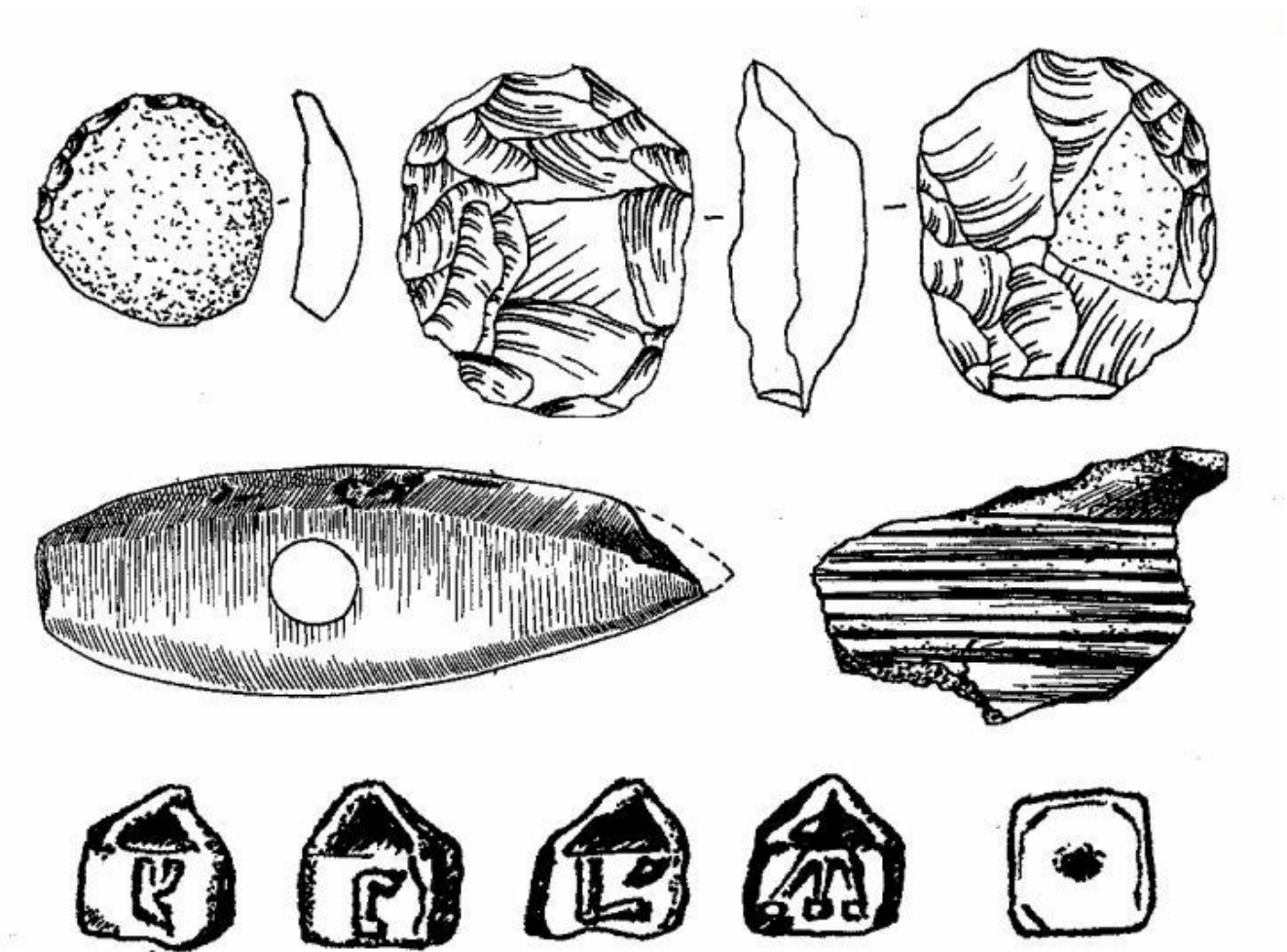

Помнікі археалогіі

гісторыка-археалагічная даведка

Тысячагадовую гісторыю мае Кобрыншчына. Яе землі пачалі засяляцца яшчэ да нашай эры. Наш край багаты разнастайнымі стаянкамі і селішчамі, курганнымі і грунтавымі могільнікамі і іншымі археалагічнымі помнікамі – матэрыяльнымі сведчаннямі жыццядзейнасці нашых далёкіх продкаў. Раскопкі археалагічных помнікаў дазваляюць значна папоўніць веды пра гісторыю Кобрыншчыны, атрымаць звесткі пра народную матэрыяльную

і
духоўную культуру, побытавыя рэаліі. Археалагічныя помнікі – адзіная крыніца фактаў з
дапісьмовай эпохі Кобрыншчыны,
і
ў гэтым і
х
неацэннае значэнне.

Паводле археалагічных звестак, у межах раёна налічваецца больш за 20 населеных
пунктаў, каля якіх размяшчаліся старажытныя стаянкі. Археалагічныя пошукі ўпершыню
былі праведзены ў 1889 г. паводле распараджэння галоўнага кіраўніцтва павеатаў па
Гродзенскай губерні. Мясцовымі жыхарамі і вучонымі была сабрана значная калекцыя
прылад працы, прадметаў побыту, зброі і іншых рэчаў першабытнага чалавека.

За 5 км на паўночны ўсход ад вёскі **Дзівін**, на пясчаных узгорках каля воз. Любань, ва
ўрочышчы Града (Дзівінскія пяскі) **захавалася**
неалітычная стаянка

.
Выявілі ў 1938 г. Данілевіч і Абухоўскі, абследаваў у 1963-
19
64 гг. У.
Ф. Ісаенка. На стаянцы з
н
ойдзены
н
аканечнікі стрэл, крамянёвыя прылады працы,
мікраліты. Стая
н
ка адносіцца да мезаліту і неаліту.

Неалітычныя старажытнасці на тэрыторыі Кобрынскага раёна выяўлены ў некалькіх
месцах: крамянёвыя наканечнікі стрэл і іншыя прылады знойдзены ў згаданай стаянцы
каля **Дзівіна** і ў пясчаных кар'ерах каля в. **Хабовічы**. У Варшаўскім археалагічным музеі
захоўваецца касцяны наканечнік стралы, знойдзены ў тарфяніку каля в.
Літвінкі.

Неалітычнае паселішча складалася з некалькіх жытлаў-хацін, у якіх маглі жыць да
дзiesiąці чалавек.

За 3,5 км на паўночны ўсход ад вёскі, ва ўрочышчы **Біндзюга** на ўсходнім беразе воз. Л юбань, на пясчаным узвышшы (3 м над узроўнем вады ў возеры)

захавалася

паселішча

,

п

лошча

якога

каля 0

,

5 га. Выявіў у 1981 годзе М. У. Бычкоў.

Зн

о

й

дзе

н

ы крамя

н

ёвыя прылады працы і фрагменты ляпной керамікі бронзавага веку.

У агаленнях выяўлены культурны пласт магутнасцю 0,1-0,2 м, у ім знойдзены крамянёвыя

прылады працы (наканечнік стралы трохвугольнай формы, 2 скоблі, 2 скрабкі, 3

пласціны, нуклеус) і фрагменты ляпной керамікі бронзавага веку. Матэрыялы

зберагаюцца ў Інстытуце гісторыі АН

БССР (НАН РБ).

На Кобрыншчыне захавалася 5 могільнікаў, у якіх налічваецца больш за 20 курганоў. Гэта невялікія круглыя насыпы вышыняй ад 0,4 да 1,5 м, дыяметрам 4-15 м. Самы вялікі **могіль**

нік

знаходзіцца каля

в. Засімы

.

На жаль, большасць курганоў не захавалася. Яны паступова разбураліся прыродай і асабліва гаспадарчай дзейнасцю чалавека. Менавіта ў апошнія дзесяцігоддзі зніклі

могільнікі

к

аля вёсак

Басяч, Грушава, Мацы

.

Адзінкавыя пахаванні засталіся яшчэ каля вёсак

Залессе і Ілаўск.

У 3,5 км ад вёсцы **Агароднікі, Батчанскі сельсавет**, захаваўся **парны могільнік**. Адзін

насып захаваўся добра, але пашкоджаны. Вышыня да 3 м, дыяметр да 20 м.
Другі насып разараны.

У цэнтры вёскі **Бародзічы, Гарадзецкі сельсавет**, з заходняга боку – **валун**, на якім праглядаюцца надпісы. З паўночнага боку пры ўездзе ў вёску – надмагільны камень з чырвонага граніту, з надпісамі з заходняга боку.

На каменнай глыбе, што ў вёсцы **Бяроза, Астроміцкі сельсавет**, выразаны язычніцкія знакі – пакуль дакладна не расшыфраваныя.

Каменны комплекс з выявамі і надпісамі
(1803 г.)

У вёсцы **Дзямідаўшчына, Гарадзецкі сельсавет**, захаваўся цэлы **каменны комплекс** з крыжам язычніцкай багіні смерці. У цэнтры вёскі – прамавугольны, з двухбаковымі

надпісамі, з усходняга боку -
каталіцкі
крыж,
з заходняга –
стылізаваная абрэвіятура ІН
S
–таварыства Ісуса
Хрыста – сімвал іезуітаў.

У вёсцы **Закросніца, Залескі сельсавет**, на беразе Мухайца – адзіночны **курган**.

За 3,3 км на паўночны ўсход ад вёскі **Залессе, цэнтр сельсавета**, у лесе, за 0,35 км ад
скрываўвання лясных дарог ёсць
курган “Дайніца”

.
Вышыня яго складае 0,5 м, дыяметр 8 м. Вядомы з канца
19 ст. Абследаваў у 1970 г. М. А. Ткачоў

У вёсцы **Засімы, Буховіцкі сельсавет**, 2 курганных могільнікі. **Курганны могільнік-1** р
азмешчаны

з
а 250 м на ўсход ад в
ё
скі, на правым беразе р. Дахл
а
ўка. Вядомы з 19 ст. Абследавалі ў 1961 г. В. В. Сядоў, у 1970

г.
М

.
А. Ткачоў, у 1981

г.
М. У. Бычкоў.

М
огіл

ьн

ік

з 29 насы

п

аў у адзін рад цягнецца ўздоўж берага

ракі Дахлаўкі і лясной дарогі
. Курганы авал
ьны
я ў плане (вышыня 1
-
1,5 м, дыяметр 12
-
15 м, самага вялікага адпаведна
—
1,7 м і 20 м). На
сыпы пясчаныя.

Курганны могільнік-2. За 1 км ад вёскі, ва ўрочышчы Шараеў лес знаходзяцца 7 курганаў-насыпаў. Вышыня 0,4 -1,5 м, дыяметр – 3,6-5,3 м. Вядомы з канца 19 ст. Абследавалі ў 1961 г. В. Сядоў, у 1970 г. М. А. Ткачоў.

На паўднёвы захад ад вёскі **в. Ілаўск, Астроміцкі сельсавет**, злева ад дарогі, за 600 м ад павароту на вёску – **куранны могільнік** (2 насыпы). Вышыня – 1,1 м, дыяметр -15 м. Адкрыў і абследаваў у 1970 г. М. А. Ткачоў.

У вёсцы **Каменка, Буховіцкі сельсавет**, – два **каменныя комплексы** (Каменка-1, Каменка-2) з выявамі і надпісамі (1848).

У вёсцы **Кісялёўцы, цэнтр сельсавета**, – **куранны могільнік**. За 3 км ад вёскі, ва ўрочышчы Ямішча. 8 насыпаў. Вышыня курганоў. 0,5-1 м, дыяметр 10-20 м. Выявіў у 1960 г. М. А. Салей, абследаваў у 1970 г. М. А. Ткачоў.

